

## Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny do historii dla szkoły podstawowej „Wczoraj i dziś” kl. 4

| Temat lekcji                        | Zagadnienia, materiał nauczania                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Wymagania podstawowe<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Wymagania ponadpodstawowe<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Rozdział I. Z historią na ty</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| 1. Historia – nauka o przeszłości   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– historia jako nauka o przeszłości;</li> <li>– historia a baśnie i legendy;</li> <li>– efekty pracy historyków i archeologów;</li> <li>– źródła historyczne, ich przykłady oraz podział.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>współczesność, przeszłość, historia, legenda, baśń, archeologia, źródła pisane, źródła materialne</i>;</li> <li>– potrafi podać przykłady postaci legendarnych i historycznych;</li> <li>– wyjaśnia, czym są przyczyny i skutki;</li> <li>– dokonuje podstawowego podziału źródeł historycznych i wskazuje ich przykłady;</li> <li>– porównuje pracę historyków i archeologów.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia rolę źródeł historycznych w procesie poznawania dziejów;</li> <li>– potrafi zaproponować podział źródeł pisanych bądź niepisanych na podkategorie;</li> <li>– ocenia wiarygodność różnego rodzaju źródeł pisanych.</li> </ul>                                   |
| 2. Historia wokół nas               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– znaczenie pamiątek rodzinnych;</li> <li>– drzewo genealogiczne – sposób przedstawienia historii rodziny;</li> <li>– „wielka” i „mała” ojczyzna;</li> <li>– patriotyzm jako miłość do ojczyzny;</li> <li>– sposoby wyrażania patriotyzmu;</li> <li>– „małe ojczyzny” i ich tradycje;</li> <li>– znaczenie terminów: <i>tradycja, drzewo genealogiczne, ojczyzna, region, mała ojczyzna, patriotyzm</i>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>ojczyzna, patriotyzm, drzewo genealogiczne, ród</i>;</li> <li>– podaje przykłady pamiątek rodzinnych;</li> <li>– przygotowuje drzewo genealogiczne najbliższej rodziny;</li> <li>– wyjaśnia, czym jest patriotyzm;</li> <li>– podaje przykłady postaw i zachowań patriotycznych.</li> </ul>                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>tradycja, mała ojczyzna</i>;</li> <li>– podaje przykłady regionalnych tradycji;</li> <li>– tworzy przewodnik po własnej miejscowości;</li> <li>– przedstawia wybitne postaci w jego dziejach swojej „małej ojczyzny”.</li> </ul> |
| 3. Mieszkamy w Polsce               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– państwo polskie i jego krainy historyczne;</li> <li>– mój region częścią Polski;</li> <li>– naród polski jako zbiorowość</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>symbole narodowe, naród</i>;</li> <li>– wskazuje na mapie państwo polskie i jego granice;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Polonia, region</i>;</li> <li>– omawia genezę polskich symboli narodowych;</li> <li>– tworzy przewodnik po własnym regionie.</li> </ul>                                                                                          |

|                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                | <p>posługująca się tym samym językiem, mająca wspólną przeszłość i zamieszkująca to samo terytorium;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– dziedzictwo narodowe;</li> <li>– polskie symbole narodowe;</li> <li>– polskie święta państwowe ;</li> <li>– znaczenie terminów: <i>naród, kraina historyczna, symbole narodowe, Polonia</i>.</li> </ul>                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia polskie symbole narodowe;</li> <li>– wskazuje na mapie główne krainy historyczne Polski oraz największe miasta;</li> <li>– przedstawia genezę najważniejszych świąt państwowych;</li> <li>– podaje przykłady dziedzictwa narodowego.</li> </ul>        |                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| 4. Czas w historii             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– chronologia i przedmiot jej badań;</li> <li>– oś czasu i sposób umieszczania na niej dat;</li> <li>– podstawowe określenia czasu historycznego (<i>data, okres p.n.e. i n.e., tysiąclecie, wiek</i>);</li> <li>– cyfry rzymskie oraz ich arabskie odpowiedniki;</li> <li>– epoki historyczne: starożytność, średniowiecze, nowożytność, współczesność oraz ich daty graniczne.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>chronologia, tysiąclecie, wiek, era, okres p.n.e. i n.e., epoka historyczna</i>;</li> <li>– umieszcza daty na osi czasu;</li> <li>– zamienia cyfry arabskie na rzymskie;</li> <li>– porządkuje epoki historyczne.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje główne epoki historyczne;</li> <li>– wyjaśnia okoliczności ustanowienia roku 1 i podziału na dwie ery;</li> <li>– podaje cezury czasowe epok historycznych;</li> <li>– podaje przykłady mierzenia czasu w historii.</li> </ul> |
| 5. Obliczanie czasu w historii | <ul style="list-style-type: none"> <li>– obliczanie upływu czasu między poszczególnymi wydarzeniami;</li> <li>– określanie, w którym wieku doszło do danego wydarzenia;</li> <li>– podział czasu na wieki i półwiecza.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– określa, w którym wieku miało miejsce dane wydarzenie;</li> <li>– umiejscawia wydarzenia na osi czasu;</li> <li>– porządkuje chronologicznie wydarzenia;</li> <li>– określa początek i koniec wieku.</li> </ul>                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych;</li> <li>– oblicza upływ czasu między wydarzeniami, w tym na przełomie obu er.</li> </ul>                                                                                                  |

|                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 6. Czytamy mapę i plan                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– podobieństwa i różnice między mapą a planem;</li> <li>– znaczenie mapy w pracy historyka;</li> <li>– odczytywanie informacji z planu i mapy historycznej;</li> <li>– najstarsze mapy świata.</li> </ul>                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>mapa, plan, legenda, symbol</i>;</li> <li>– odróżnia mapę od planu;</li> <li>– przygotowuje proste plany miejscowe;</li> <li>– objaśnia symbole legendy mapy;</li> <li>– odczytuje z mapy podstawowe informacje;</li> <li>– wyjaśnia, czym jest kartografia.</li> </ul>                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– rozróżnia mapę geograficzną, polityczną, historyczną;</li> <li>– wyjaśnia zasadę działania i rolę GPS-u we współczesnej lokalizacji przestrzennej.</li> </ul>                                                                                                                                    |
| <b>Rozdział 2: Od Piastów do Jagiellonów</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| 1. Mieszko I i chrzest Polski                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– książę Mieszko I pierwszym historycznym władcą Polski;</li> <li>– małżeństwo Mieszka I z Dobrawą;</li> <li>– chrzest Mieszka I i jego znaczenie</li> <li>– znaczenie terminów: <i>plemię, Słowianie, Piastowie</i>.</li> </ul>                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>plemię, dynastia, Piastowie</i>;</li> <li>– wyjaśnia pochodzenie nazwy „Polska”;</li> <li>– zna wydarzenie związane z datą 966;</li> <li>– wyjaśnia okoliczności zawarcia małżeństwa z Dobrawą oraz przyjęcia chrztu przez Mieszka;</li> <li>– przedstawia najważniejsze konsekwencje przyjęcia chrztu.</li> </ul>                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>poganin</i>;</li> <li>– wskazuje na mapie rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich;</li> <li>– charakteryzuje znaczenie przyjęcia chrześcijaństwa dla państwa polskiego.</li> </ul>                                                        |
| 2. Bolesław Chrobry – pierwszy król Polski   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– misja świętego Wojciecha u Prusów;</li> <li>– zjazd gnieźnieński i pielgrzymka cesarza Ottona III;</li> <li>– wojny Bolesława Chrobrego z sąsiadami i przyłączenie nowych ziem;</li> <li>– koronacja Bolesława Chrobrego na króla Polski;</li> <li>– znaczenie terminów: <i>misja, Prusowie, relikwie, cesarz, arcybiskupstwo, biskupstwo, koronacja, gród, drużyna, wojowie</i>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>relikwie, cesarz, koronacja, gród, drużyna, wojowie</i>;</li> <li>– zna wydarzenia związane z datami: 997, 1000, 1025;</li> <li>– opisuje przebieg misji św. Wojciecha do Prusów;</li> <li>– przedstawia przyczyny i skutki zjazdu gnieźnieńskiego;</li> <li>– wskazuje na mapie terytoria podbite przez Bolesława Chrobrego;</li> <li>– wskazuje Bolesława Chrobrego jako pierwszego króla Polski.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>arcybiskupstwo, biskupstwo</i>;</li> <li>– zna wydarzenia związane z datą 1002–1018;</li> <li>– wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego;</li> <li>– ocenia skutki polityki wewnętrznej i zagranicznej Bolesława dla państwa polskiego.</li> </ul> |

|                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                          |
|----------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 3. Polska Kazimierza Wielkiego               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Kazimierz Wielki ostatnim królem z dynastii Piastów;</li> <li>– reformy Kazimierza Wielkiego;</li> <li>– zjazd monarchów w Krakowie – uczta u Wierzyńka;</li> <li>– umocnienie granic państwa (<i>Zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i>);</li> <li>– utworzenie Akademii Krakowskiej;</li> <li>– znaczenie terminu: <i>żak, uniwersytet</i>.</li> </ul>                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>żak, uniwersytet</i>;</li> <li>– wyjaśnia powiedzenie: <i>Zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i>;</li> <li>– wyjaśnia cele oraz znaczenie utworzenia Akademii Krakowskiej;</li> <li>– wskazuje na mapie ziemie przyłączone do Polski za panowania Kazimierza Wielkiego;</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego historycy określili Kazimierza mianem „Wielkiego”.</li> </ul>                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem <i>uczta u Wierzyńka</i>;</li> <li>– opisuje zjazd monarchów w Krakowie;</li> <li>– porównuje politykę prowadzoną przez Bolesława Chrobrego i Kazimierza Wielkiego.</li> </ul> |
| 4. Jadwiga i Jagiełło – unia polsko-litewska | <ul style="list-style-type: none"> <li>– objęcie władzy przez Jadwigę;</li> <li>– zasługi Jadwigi dla polskiej kultury, nauki i sztuki;</li> <li>– przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie;</li> <li>– okoliczności objęcia władzy w Polsce przez Władysława Jagiełłę;</li> <li>– skutki zawarcia unii polsko-litewskiej;</li> <li>– zagrożenie ze strony Krzyżaków;</li> <li>– znaczenie terminów: <i>unia, Jagiellonowie</i>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>unia, Jagiellonowie</i>;</li> <li>– charakteryzuje postać <i>Jadwigi i Władysława Jagiełły</i>;</li> <li>– zna wydarzenia związane z datą: 1385;</li> <li>– opisuje sytuację związaną z objęciem tronu polskiego po wygaśnięciu dynastii Piastów;</li> <li>– przedstawia okoliczności zawiązania unii polsko-litewskiej;</li> <li>– wymienia postanowienia unii w Krewie;</li> <li>– wskazuje na mapie państwo polskie oraz obszar Wielkiego Księstwa Litewskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem <i>Andegawenowie</i>;</li> <li>– omawia zagrożenie ze strony zakonu krzyżackiego dla Polski i Litwy.</li> </ul>                                                                |
| 5. Bitwa pod Grunwaldem                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– bitwa pod Grunwaldem i biorący w niej udział rycerze.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna wydarzenia związane z datą: 1410;</li> <li>– przedstawia przyczyny wielkiej wojny z zakonem krzyżackim;</li> <li>– opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje postać <i>Ulricha von Jungingena</i>;</li> <li>– przedstawia skutki bitwy pod Grunwaldem oraz postanowienia pokoju toruńskiego.</li> </ul>                                                       |

|                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 6. Mikołaj Kopernik – wielki astronom                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Mikołaj Kopernik i jego życie;</li> <li>– odkrycie Mikołaja Kopernika i powiedzenie <i>Wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię</i>;</li> <li>– dokonania Kopernika spoza dziedziny astronomii;</li> <li>– znaczenie terminu: <i>astronomia</i>.</li> </ul>                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem <i>astronomia</i>;</li> <li>– wie, gdzie urodził się Mikołaj Kopernik oraz gdzie znajduje się jego grobowiec;</li> <li>– przedstawia poglądy na temat Ziemi i Układu Słonecznego przed odkryciem Kopernika;</li> <li>– wyjaśnia powiedzenie: <i>Wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię</i>.</li> </ul>                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem <i>teoria heliocentryczna</i>;</li> <li>– przedstawia inne dokonania i zainteresowania Mikołaja Kopernika;</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego najważniejsze dzieło Kopernika zostało potępione przez Kościół.</li> </ul> |
| <b>Rozdział III: Wojny i upadek Rzeczypospolitej</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| 1. Jan Zamoyski i złoty wiek Polski                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Złoty wiek w dziejach Rzeczypospolitej;</li> <li>– kariera polityczna i wojskowa Jana Zamoyskiego;</li> <li>– Zamość – miasto renesansowe;</li> <li>– znaczenie terminów: <i>szlachta, kanclerz, hetman</i>.</li> </ul>                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>szlachta, kanclerz, hetman, złoty wiek</i>;</li> <li>– zna królów Polski: Zygmunta I Starego, Zygmunta II Augusta i Stefana Batorego;</li> <li>– charakteryzuje zabudowę i układ Zamościa;</li> <li>– charakteryzuje postać i dokonania Jana Zamoyskiego.</li> </ul>                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wie, dlaczego XVI wiek nazywa się złotym wielkim w historii Polski;</li> <li>– wskazuje na mapie Zamość;</li> <li>– charakteryzuje Zamość, jako przykład miasta renesansowego;</li> <li>– tworzy plan Zamościa</li> </ul>                            |
| 2. XVII wiek – stulecie wojen                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– potop szwedzki, rola Stefana Czarnieckiego;</li> <li>– obrona Jasnej Góry</li> <li>– król Jan III Sobieski i jego zwycięstwa nad Turkami;</li> <li>– rola husarii w polskich sukcesach militarnych;</li> <li>– znaczenie terminów: <i>potop szwedzki, husaria, wielki wezyr, odsiecz</i>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>potop szwedzki, odsiecz wiedeńska, wojna podjazdowa</i>;</li> <li>– zna wydarzenia związane z datami: 1655–1660, 1683;</li> <li>– przedstawia przebieg potopu szwedzkiego i przełomowej obrony Jasnej Góry;</li> <li>– wskazuje na mapie granice Rzeczypospolitej oraz jej sąsiadów;</li> <li>– przedstawia przebieg odsieczy wiedeńskiej;</li> <li>– zna postaci: <i>Stefan Czarniecki, Jan III Sobieski</i>, oraz ich dokonania;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>husaria, wielki wezyr</i>;</li> <li>– opisuje wygląd i uzbrojenie husarii;</li> <li>– wymienia skutki wojen Rzeczypospolitej w XVII w.</li> </ul>                                                              |
| 3. Tadeusz Kościuszko na czele                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– sytuacja Rzeczypospolitej w XVIII w.;</li> <li>– Konstytucja 3 maja;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>zaborcy, konstytucja, powstanie, kosynierzy</i>;</li> <li>– zna wydarzenia związane z datami: 3 maja 1791,</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia czym był Uniwersał Połaniecki;</li> <li>– wskazuje na mapie zasięg rozbiorów Polski;</li> <li>– wyjaśnia przyczyny kryzysu Rzeczypospolitej</li> </ul>                                                                                      |

|                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                |
|--------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| powstania                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– rozbiory Polski dokonane przez Rosję, Prusy i Austrię;</li> <li>– dowództwo Tadeusza Kościuszki w powstaniu w 1794 r.;</li> <li>– bitwa pod Racławicami i rola kosynierów;</li> <li>– klęska powstania i III rozbiór Polski;</li> <li>– znaczenie terminów: <i>rozbiory, konstytucja, powstanie, kosynierzy</i>.</li> </ul>                                                                                                                          | <p>1794, 1795;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia państwa, które dokonały rozbiorów;</li> <li>– charakteryzuje postać Tadeusza Kościuszki;</li> <li>– przedstawia znaczenie uchwalenia Konstytucji 3 Maja;</li> <li>– opisuje powstanie kościuszkowskie.</li> </ul>                                                                                                                                  | szlacheckiej.                                                                                                                                                                                                  |
| 4. Legiony Polskie i hymn narodowy         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– losy Polaków po upadku Rzeczypospolitej;</li> <li>– Legiony Polskie we Włoszech i panujące w nich zasady;</li> <li>– generał Jan Henryk Dąbrowski i jego rola w stworzeniu Legionów Polskich;</li> <li>– Józef Wybicki – autor <i>Mazurka Dąbrowskiego</i>;</li> <li>– znaczenie słów <i>Mazurka Dąbrowskiego</i>;</li> <li>– <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> hymnem Polski;</li> <li>– znaczenie terminów: <i>emigracja, hymn państwowy</i>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>emigracja, hymn państwowy</i>;</li> <li>– zna wydarzenia związane z datą: 1797;</li> <li>– charakteryzuje postaci <i>Jana Henryka Dąbrowskiego</i> i <i>Józefa Wybickiego</i>;</li> <li>– przedstawia sytuację narodu polskiego po III rozbiorze;</li> <li>– opisuje Legiony Polskie we Włoszech oraz panujące w nich zasady.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego Polacy zaczęli tworzyć legiony polskie u boku Napoleona;</li> <li>– wie, o jakich wydarzeniach mówią słowa <i>Mazurka Dąbrowskiego</i>.</li> </ul> |
| 5. Romuald Traugutt i powstanie styczniowe | <ul style="list-style-type: none"> <li>– branka i wybuch powstania styczniowego;</li> <li>– wojna partyzancka;</li> <li>– funkcjonowanie państwa powstańczego;</li> <li>– Romuald Traugutt dyktatorem</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>zabór rosyjski, branka, dyktator, Syberia</i>;</li> <li>– zna wydarzenia związane z datami: 1863–1864;</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Polacy prowadzili działalność konspiracyjną;</li> <li>– opisuje przyczyny, charakter i przebieg powstania</li> </ul>                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>działalność konspiracyjna, wojna partyzancka</i>;</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego powstanie styczniowe upadło.</li> </ul>         |

|                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                    |
|----------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                              | <p>powstania;<br/>– represje po upadku powstania styczniowego;<br/>– znaczenie terminów: <i>zabór rosyjski, działalność konspiracyjna, branka, wojna partyzancka, dyktator, Syberia.</i></p>                                                                                                                                  | <p>styczniowego;<br/>– przedstawia skutki powstania.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                    |
| 6. Maria Skłodowska-Curie – polska noblistka | <p>– edukacja Marii Skłodowskiej na ziemiach polskich;<br/>– tajne nauczanie i Latający Uniwersytet;<br/>– kariera naukowa Marii Skłodowskiej-Curie;<br/>– Nagrody Nobla przyznane Marii Skłodowskiej-Curie;<br/>– polscy nobliści;<br/>– znaczenie terminów: <i>tajne nauczanie, Nagroda Nobla, rad, polon, laureat.</i></p> | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>tajne nauczanie, laureat</i>;<br/>– wyjaśnia, dlaczego Maria Skłodowska-Curie musiała wyjechać do Francji;<br/>– przedstawia dokonania Marii Skłodowskiej-Curie i wyjaśnia, za co została uhonorowana nagrodą Nobla;</p>                                                                                                                                                                                    | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Nagroda Nobla, Latający Uniwersytet, rad, polon</i>;<br/>– wymienia innych polskich laureatów Nagrody Nobla;<br/>– porównuje szkolnictwo XIX-wieczne i współczesne.</p> |
| <b>Rozdział IV: Ku współczesnej Polsce</b>   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                    |
| 1. Józef Piłsudski i niepodległa Polska      | <p>– Wybuch I wojny światowej;<br/>– udział Legionów Polskich i Józefa Piłsudskiego w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej;<br/>– odzyskanie niepodległości przez Polskę;<br/>– Józef Piłsudski Naczelnikiem Państwa;<br/>– walki o ustalenie granic II Rzeczypospolitej i Bitwa</p>                               | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>I wojna światowa, II Rzeczpospolita, Naczelnik Państwa, orlęta lwowskie</i>;<br/>– zna wydarzenia związane z datami: 1914–1918, 11 listopada 1918;<br/>– wyjaśnia, dlaczego dzień 11 listopada został ogłoszony świętem państwowym;<br/>– wymienia obszary, o które Polacy toczyli walki w latach 1918-1921;<br/>– wskazuje na mapie obszar II RP;<br/>– wyjaśnia rolę Józefa Piłsudskiego w odzyskaniu</p> | <p>– przedstawia udział Legionów Polskich w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej;<br/>– opisuje przebieg walk o granice II Rzeczypospolitej.</p>                                                        |

|                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                            | <p>Warszawska;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Narodowe Święto Niepodległości;</li> <li>– znaczenie terminów: <i>I wojna światowa, II Rzeczpospolita, Naczelnik Państwa, orleńskie</i>.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                  | niepodległości i budowie państwa polskiego.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| 2. Eugeniusz Kwiatkowski i budowa Gdyni    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– problemy odrodzonej Polski;</li> <li>– zasługi Eugeniusza Kwiatkowskiego na polu gospodarczym – budowa portu w Gdyni, Centralny Okręg Przemysłowy;</li> <li>– Gdynia polskim oknem na świat;</li> <li>– znaczenie terminów: <i>Wolne Miasto Gdańsk</i>.</li> </ul>                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>Wolne Miasto Gdańsk</i>;</li> <li>– opisuje trudności w odbudowie państwa polskiego;</li> <li>– wskazuje na mapie Polski Gdynię;</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Gdynia stała się polskim oknem na świat;</li> <li>– charakteryzuje i wskazuje na mapie obszar Centralnego Okręgu Przemysłowego.</li> </ul>                                                                                                            | – poprawnie posługuje się terminami: <i>minister, eksport, import</i> .                                                                                                                                                                                              |
| 3. Zośka, Alek i Rudy – bohaterzy harcerze | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wybuch II wojny światowej;</li> <li>– sytuacja społeczeństwa polskiego pod niemiecką okupacją;</li> <li>– działalność Armii Krajowej;</li> <li>– Szare Szeregi (Zośka, Alek, Rudy);</li> <li>– akcja pod Arsenalem;</li> <li>– powstanie warszawskie jako wyraz patriotyzmu młodego pokolenia;</li> <li>– znaczenie terminów: <i>okupacja, Armia Krajowa, Szare Szeregi</i>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>okupacja, Armia Krajowa, Szare Szeregi</i>;</li> <li>– zna wydarzenia związane z datami: 1 września 1939, 1 sierpnia 1944;</li> <li>– wie, dlaczego wybuchło powstanie warszawskie;</li> <li>– przedstawia sytuację narodu polskiego pod okupacją niemiecką;</li> <li>– charakteryzuje postaci Zośki, Alka i Rudego;</li> <li>– opisuje najważniejsze akcje Szarych Szeregów, w tym akcję pod Arsenalem.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Związek Sowiecki, powstanie warszawskie</i>;</li> <li>– charakteryzuje działalność Polskiego Państwa Podziemnego;</li> <li>– przedstawia przebieg powstania warszawskiego.</li> </ul> |
| 4. „Żołnierze niezłomni”                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przejęcie władzy w powojennej Polsce przez komunistów</li> <li>– polityka komunistów wobec polskiego podziemia;</li> <li>– działalność wojenna i powojenna</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>komunista, obozy zagłady, „żołnierze niezłomni”</i>;</li> <li>– rozwija skrót PRL i wyjaśnia znaczenie tej nazwy;</li> <li>– charakteryzuje postaci <i>Witolda Pileckiego</i> i <i>Danuty Siedzikówny</i>;</li> </ul>                                                                                                                                                                                               | – wie, kiedy obchodzony jest Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”.                                                                                                                                                                                           |



|                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|----------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                          | <p>Witolda Pileckiego;<br/> – postawa Danuty Siedzikówny, ps. Inka – znaczenie terminów: <i>komuniści, obozy zagłady, opozycja antykomunistyczna, „żołnierze niezłomni”</i>.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                              | <p>– wyjaśnia, kto objął rządy w państwie polskim po zakończeniu II wojny światowej;<br/> – opisuje represje komunistów wobec dawnych żołnierzy Armii Krajowej.</p>                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <p>5. Jan Paweł II<br/> – papież<br/> pielgrzym</p>      | <p>– dzieciństwo i początki kapłaństwa Karola Wojtyły;<br/> – opozycyjna rola Kościoła w czasach komunizmu;<br/> – wybór Karola Wojtyły na papieża;<br/> – pielgrzymki papieża do ojczyzny (<i>Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!</i>);<br/> – wsparcie Kościoła dla opozycji;<br/> – Jan Paweł II jako papież pielgrzym;<br/> – znaczenie terminów: <i>papież, teologia, pielgrzymka, konklawe, kardynał, prymas, pontyfikat</i>.</p> | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>papież, teologia, pielgrzymka</i>;<br/> – charakteryzuje rolę Kościoła w czasach komunizmu;<br/> – wymienia nazwy kontynentów, które odwiedził Jan Paweł II;<br/> – zna imię i nazwisko papieża Jana Pawła II;<br/> – charakteryzuje rolę papieża jako przywódcy Kościoła katolickiego oraz jako autorytetu moralnego dla chrześcijan.</p>           | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>konklawe, kardynał, prymas, pontyfikat</i>;<br/> – wie, dlaczego Stefan Wyszyński nazywany jest Prymasem Tysiąclecia;<br/> – charakteryzuje krótką biografię Jana Pawła II;<br/> – wyjaśnia znaczenie pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do kraju dla społeczeństwa polskiego;<br/> – wyjaśnia znaczenie słów Jana Pawła II: <i>Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!</i>.</p> |
| <p>6.<br/> „Solidarność”<br/> i jej<br/> bohaterowie</p> | <p>– warunki życia w PRL;<br/> – strajki robotnicze i powstanie NSZZ „Solidarność”;<br/> – bohaterowie „Solidarności”: Lech Wałęsa i Anna Walentynowicz,<br/> – wprowadzenie stanu wojennego i represje przeciwko opozycji;<br/> – przełom 1989 r. i upadek komunizmu;<br/> – znaczenie terminów: <i>strajk, związek zawodowy, solidarność</i>,</p>                                                                                                           | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>strajk, związek zawodowy, demokracja</i>;<br/> – zna wydarzenia związane z datami: sierpień 1980, grudzień 1981, 1989;<br/> – wyjaśnia, dlaczego w 1980 roku doszło do masowych strajków robotniczych;<br/> – zna bohaterów „Solidarności”: <i>Lecha Wałęsę i Annę Walentynowicz</i>;<br/> – opisuje okoliczności zawiązania NSZZ „Solidarność”;</p> | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>stan wojenny, Okrągły Stół</i>;<br/> – wyjaśnia skutki rozmów Okrągłego Stołu;<br/> – wskazuje różnice polityczne i różnice w życiu codziennym między czasami komunizmu a wolną Polską.</p>                                                                                                                                                                                                         |

|  |                                                    |                                                                                |  |
|--|----------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------|--|
|  | <i>stan wojenny, Okrągły Stół,<br/>demokracja.</i> | – wymienia ograniczenia, z jakimi wiązało się<br>wprowadzenie stanu wojennego. |  |
|--|----------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------|--|